

Drogová kyberkriminalita a související role internetu

Přehled a analýza dosavadních poznatků a návrh možných opatření

obsah

- 1 SHRnutí
- 2 ÚVOD
 - 2/1 Vzestup kyberkriminality
 - 2/2 Vliv internetu na nabídku drog
 - 2/2/1 Anonymita jako způsob snížení rizika
 - 2/2/2 Nové distribuční kanály
 - 2/2/3 Potřeba inovativních přístupů
 - 2/3 Související problémy
- 3 CHARAKTERISTIKA PODMÍNEK FUNGOVÁNÍ INTERNETOVÝCH DROGOVÝCH TRHŮ
 - 3/1 Způsob prodeje psychoaktivních látek na internetu
 - 3/1/1 Veřejný internet
 - 3/1/2 Anonymní síť
 - 3/2 Nové způsoby plateb
 - 3/3 Přehled stávajících aktivit
- 4 ANALÝZA MOŽNÝCH INTERVENČNÍCH BODŮ
- 5 ZÁVĚRY A DOPORUČENÍ

BŘEZEN - DUBEN 2014

Tato publikace je překladem prvního vydání publikace, která byla v angličtině pod názvem „Drug related cybercrime and associated use of the Internet. Overview, analysis and possible actions by the Pompidou Group“ publikována Pompidou Group v roce 2013.

SHRNUTÍ

Informace z různých zdrojů hovoří o tom, že obchodování s drogami prostřednictvím internetu zaznamenává rychlý nárůst. Současný rozvoj webových technologií umožňuje vznik nového globálního černého trhu s nelegálními látkami v kyberprostoru. Nová anonymní virtuální „tržiště“, jako např. Silk Road nebo Black Market Reloaded, jsou známkou posunu v paradigmatu současných způsobů páchaní drogové trestné činnosti: nelegální látky jsou otevřeně nabízeny, aniž by bylo možné takové aktivity zastavit nebo odhalit totožnost osob, které jsou do této trestné činnosti zapojeny. Orgány působící v oblasti prosazování zákonů o tomto jevu vědí, nicméně prozatím se jim nedaří najít způsob, jak proti němu účinně bojovat.

Jednoznačně se ukazuje, že boj proti obchodování s drogami v rámci anonymních sítí se neobejde bez vzájemné výměny příkladů nejlepší praxe a koordinace příslušných intervencí. Vzhledem ke svému geografickému záběru i rozsahu cílové skupiny, multidisciplinárnímu přístupu, jakož i potenciálu již fungujících projektů spolupráce a možností vytvářet nová partnerství má skupina Pompidou dobrou výchozí pozici ke zprostředkování platformy pro spolupráci odborníků při potlačování tohoto silícího nového trendu.

Ve druhé kapitole tohoto materiálu je stručně vysvětleno, jakým způsobem se dnes drogy přes internet prodávají, přičemž zvláštní pozornost je věnována anonymním sítím. Kapitola 3 poskytuje přehled stávajících aktivit vyvíjených v rámci vybraných mezinárodních a národních organizací ve vztahu k internetovému prodeji drog. Kapitola 4 se zabývá jednotlivými způsoby intervencí. Závěrečná pátá kapitola pak obsahuje rekapitulaci dosavadních poznatků a návrh doporučení dalších opatření v budoucnu.

Glosář pojmů

Anonymní síť: Různé dílčí sítě v rámci internetu, např. Tor, Freenet nebo I2P, které umožňují skrýt identitu a geografickou polohu uživatele a kde je veškerá komunikace šifrovaná. Označují se také jako „darknet“ nebo „dark web“. Více informací viz str. 8.

Anonymní síť se skládá z **uzlů**, které obvykle tvoří softwarové aplikace (např. „Tor Browser Bundle“) aktivované v počítačích konkrétních dobrovolníků. Informace se v rámci anonymních sítí přenášejí prostřednictvím **okruhů** tvořených řadou vzájemně propojených uzlů. Více informací viz str. 8.

Platby za nelegální nákupy se stále častěji uskutečňují pomocí **virtuálních měn**, např. tzv. **bitcoinů**. Prostřednictvím bitcoinů je možné provádět anonymní peněžní převody typu peer-to-peer, u nichž je prakticky nemožné dané transakce vysledovat nebo zjistit totožnost držitele elektronického platidla. Více informací viz str. 10.

ÚVOD

Kyberkriminalita je dnes jednou z nejrychleji se rozvíjejících forem páchaní trestné činnosti. V celosvětovém měřítku již výnosy z těchto aktivit převyšují zisky generované v rámci mezinárodního nelegálního obchodu s narkotiky a náklady, které jdou v této souvislosti k tíži jednotlivců, podnikatelských subjektů a společnosti jako celku, se odhadují v miliardách až bilionech amerických dolarů. Organizované kriminální skupiny při svých aktivitách stále více využívají internet. Celkový rozsah nového internetového trhu s psychoaktivními látkami není znám. Existují však určité indicie svědčící o jeho prudkém rozmachu. Z údajů EMCDDA například vyplývá, že počet webových stránek, jejichž prostřednictvím se prodávají nové psychoaktivní látky, se od roku 2010 každoročně zdvojnásobuje; k lednu 2012 jich bylo evidováno již 693. Padesát nových prodejců také každý měsíc přibude na zřejmě největším anonymním digitálním tržišti s nezákonnými drogami, na Silk Road. Orgány celní správy referují o rostoucích počtech záchytů drog v poštovních zásilkách, které podle všeho pocházejí z digitálních tržišť.

Dalším rysem nového internetového trhu je jeho zvýšená schopnost unikat odhalení ze strany represivních složek díky zvýšené míře anonymizace a kryptografie. Technologickou platformu pro nové digitální drogové trhy totiž tvoří tajné sítě fungující v rámci internetu, známé jako „darknet“, které byly původně vytvořeny pro vojenské účely.

Drogy se na tržištích v rámci darknetu prodávají nepokrytě, ale totožnost a místo působení jednotlivých aktérů i prodejních portálů je maskována. Nejsofistikovanější systémy tohoto druhu kombinují různé anonymizační technologie a služby, s jejichž pomocí nabízejí praktický a relativně bezpečný způsob prodeje a nákupu nelegálních látek online. Průběžně se navíc pracuje na dalším zdokonalování technologií umožňujících provoz těchto tržišť.

Přestože internetový trh s nelegálními látkami tvoří stále jen zlomek celkového objemu obchodování s drogami, jeho rychlý nárůst a stále dokonalejší schopnost utajení si zasluhuje zvláštní pozornost. V rámci přípravy této studie jsme mimo jiné hovořili s Johnem Carrem, odborným konzultantem Organizace spojených národů (ITU) a Evropské unie (Evropská agentura pro bezpečnost sítí a informací), který anonymní síť označil ve vztahu k dnešní prevenci kriminality za otázku „zásadního významu“:

Pachatelé jsou ve skutečnosti schopni účinně zabránit orgánům činným v trestním řízení v přístupu k značné části důkazů o svých nezákonných aktivitách. Silnou kryptografií je ze všech možných praktických příčin prozatím nemožné rozkrýt, přinejmenším v kontextu běžné činnosti policie.

Internetový trh je ze své podstaty veskrze globální a umožňuje tak šíření nových drog a drogových kultur. Podle J. Carra není darknet ničím jiným než představitelem změny paradigmatu ve světě zločinu.

Tento dokument předkládá přehled a analýzu posledního vývoje v oblasti nabídky nelegálních látek prostřednictvím internetu, jakož i aktuálních opatření realizovaných ve snaze o potírání tohoto jevu. Zvláštní pozornost je přitom věnována online tržištím na darknetu. Primárně se tato analýza zaměřuje na oblast snižování nabídky, nicméně v příslušném kontextu je též zmíněna problematika snižování poptávky a minimalizace rizik plynoucích z užívání drog.

2/1 Vzestup kyberkriminality

Podle Interpolu je kyberkriminalita jednou z nejrychleji se rozvíjejících oblastí páchaní trestné činnosti. Dlouhodobě rostoucí trend je patrný i ze statistik pracoviště FBI zabývajícího se stížnostmi týkajícími se internetové kriminality (Internet Crime Complaint Centre, IC3). Společnost Symantec pak mezi roky 2010–2011 evidovala 93% nárůst útoků na různé webové stránky.

Odhady finančního dopadu kyberkriminality se značně liší, od miliard po celý jeden bilion amerických dolarů. Tato čísla nejsou podložena konkrétními daty a pravděpodobně jsou poněkud nadhodnocena. Bez ohledu na skutečnou výši těchto nákladů je nicméně kyberkriminalita vnímána jako jedna z nejbezprostřednějších hrozeb, kterým dnešní společnosti čelí. Jasným signálem rostoucího významu kyberbezpečnosti pro samotnou konkurenceschopnost EU je například zahájení činnosti Evropského centra pro boj proti kyberkriminalitě (European Cybercrime Centre, EC3) při Europolu v lednu 2013.

Definice kyberkriminality se o internetovém trhu s nelegálním zbožím, včetně narkotik, obvykle nezmiňují. Ve Strategii kybernetické bezpečnosti EU je kyberkriminalita charakterizována jako *široká škála různých druhů trestné činnosti, jejichž primárním nástrojem nebo cílem jsou počítače a informační systémy. Kyberkriminalita zahrnuje tradiční trestné činy (např. podvod, padělání a krádež identity), trestné činy související s obsahem (např. on-line šíření dětské pornografie nebo podněcování k rasové nenávisti) a trestné činy specifické pro počítače a informační systémy (např. útoky proti informačním systémům, odepření služby a škodlivý software – „malware“).*

Interpol i Europol definují kyberkriminalitu po obsahové stránce velmi podobně a o prodeji drog on-line se v ní nezmiňují. V Evropě i mimo ni ztratily drogy jako politické téma za poslední desetiletí na významu. Tento jev také jednoznačně odráží aktuální strategie Evropské unie. Jednou ze sedmi stěžejních iniciativ EU je Digitální program pro Evropu. Žádný z jeho sedmi pilířů, včetně „Důvěry a bezpečnosti“, a stovky konkrétních opatření se drogami nezabývají.

Navzdory tomu, že v oblasti kyberkriminality není v současnosti drogám přikládána velká důležitost, význam kyberkriminality v rámci trhu s drogami roste a zasluhuje zvláštní pozornost.

2/2 Vliv internetu na nabídku drog

Kyberkriminalita je ze své podstaty velice inovativní, čímž klade mimořádné nároky na stávající způsoby policejní činnosti. Z hlediska nabídky látek, které podléhají zvláštnímu režimu kontroly, skýtá internet několik výhod:

1. Představuje nákladově efektivní způsob propagace jakékoli myšlenky nebo produktu v celosvětovém měřítku. Díky absenci časových a prostorových omezení je prostřednictvím internetu možné oslovit a propojit různé osoby a kultury, a umožnit tak rychlé šíření nových produktů a trendů kdekoli na světě. Nové drogy a způsoby jejich užívání a výroby nejsou v tomto ohledu žádnou výjimkou.
2. Nové informační a komunikační technologie nabízejí účinné nástroje, které umožňují provozovat činnost v anonymitě a nedovolit třetím stranám proniknout do systému utajené komunikace. Spadá sem nejen komunikace mezi jednotlivci a skupinami, ale také provozování digitálních tržišť a anonymní prodávání drog.
3. Internet je neustále se vyvíjejícím ekosystémem nápadů, technologií a podnikatelských aktivit. Vzhledem k vlastní podstatě vzájemně propojeného digitálního světa lze s jistotou tvrdit, že nové, inovativní způsoby distribuce nezákonných drog a vyhýbání se trestnímu postihu budou zaznamenávat další vývoj.

Výsledkem je vznik virtuálního, přesto reálného, anonymního a globálně fungujícího černého trhu s nelegálním zbožím a službami. Jeho nejpropracovanější varianty kombinují mnohé ze současných technologií a internetových služeb, aby svým zákazníkům poskytly praktickou a bezpečnou platformu nejen pro nakupování drog, ale také zbraní, kradeného zboží nebo různých nezákonných služeb.

2/2/1 Anonymita jako způsob snížení rizika

Základní prvky technické infrastruktury provozování nelegálního obchodu s návykovými látkami způsobem, který znemožňuje vysledování takových činností, již existují několik let, nicméně donedávna nebyly v plné míře aktivovány a využívány. V důsledku tohoto nového vývoje se policejní orgány ocitly v situaci, kdy přihlížejí páchaní trestné činnosti, aniž by mohly zasáhnout, neboť k tomu nemají dostatek možností a často ani prostředků. Pro internetová tržiště s drogami je například typické, že je není možné fyzicky ani virtuálně lokalizovat, což fakticky znemožňuje jejich eliminaci. Současně jsou maskovány všechny údaje o geografické poloze a totožnosti osob, které zde nakupují nebo prodávají, a zašifrována je rovněž veškerá přímá komunikace mezi těmito uživateli. Znamená to, že je prakticky nemožné získat jakékoli informace o podezřelých osobách nebo o tom, kde se nacházejí a co nakupují. Na internetu je navíc možné provádět platby za nákup nelegálního zboží anonymním způsobem (více informací viz bod 3.4).

Tímto způsobem je minimalizována možnost dopadení osob, které zprostředkovávají obchody na těchto trzích, a následně se tím rovněž zvyšuje atraktivita aktivní účasti na této protizákonné činnosti.

2/2/2 Nové distribuční kanály

Virtuální a současně globálně fungující poptávka a nabídka má za následek dílčí změny v organizování obchodu s drogami. Objednávky prostřednictvím internetových prodejních portálů obnášejí zpravidla malá množství drog doručovaných poštou nebo kurýrními službami. Odesílatelé například balí drogy do zatavených vakuových sáčků, které neupoutají pozornost čichacích psů, a vkládají je do obálek s hlavičkou nějaké firmy, aby zásilka vypadala co nejméně podezřelě. Kupujícím může být koncový uživatel nebo dealer, který narkotika nakupuje za účelem jejich další distribuce na místním trhu. Takový dealer může rozložit riziko postihu tím, že objedná látky po malých zásilkách a nechává si je doručovat na různá místa.

2/2/3 Potřeba inovativních přístupů

Nové formy distribuce drog prostřednictvím on-line trzích a dodávek na adresu objednatele volají po nových a inovativních přístupech v oblasti snižování nabídky i poptávky. Otázka internetových trzích si žádá přehodnocení taktiky v oblasti veřejné kontroly, činnosti zpravodajských služeb a infiltrace.

Ve vztahu k činnosti celní správy a doručovatelských služeb lze za vhodné řešení považovat taktiku spočívající v lepší kontrole obsahu zásilek, a to od fáze podání zásilky až po její doručení do poštovní schránky adresáta. Vedle toho je možné využít diskusní fóra na jednotlivých virtuálních trzích k navázání kontaktu s kupujícími a mít tak jistotu, že tito lidé jsou si vědomi souvisejících rizik a vědí, kde případně vyhledat léčbu.

Stejně globální jako obchod s drogami by měl být také přístup k prevenci. Její aktéři budou muset spolupracovat, vzájemně se podporovat a vyměňovat si informace a příklady nejlepší praxe. O možných intervencích je podrobněji pojednáno v bodě 5.2.

2/3 Související problémy

S internetovými drogovými trhy se pojí několik dalších závažných témat.

1. Na mnohých stránkách darknetu se vedle drog prodávají také zbraně, kradené předměty a jiné nelegální zboží.
2. Darknet rovněž poskytuje fórum pro plánování trestné činnosti a kanál pro distribuci materiálů souvisejících se zneužíváním dětí a terorismem.
3. Sofistikovanější digitální tržiště nabízejí platební metody, např. formou tzv. bitcoinů (viz bod 3.4), jež jsou mimo jiné efektivními způsoby legalizace výnosů z trestné činnosti a daňových úniků.

Realizátoři jakékoli intervence zaměřená proti internetovým drogovým trzím se pravděpodobně setkají i s těmito jevy.

3 CHARAKTERISTIKA PODMÍNEK FUNGOVÁNÍ INTERNETOVÝCH DROGOVÝCH TRHŮ

3/1 Způsob prodeje psychoaktivních látek na internetu

Existují v podstatě tři způsoby prodeje psychoaktivních látek prostřednictvím internetu:

1. jednotlivci prodávající na diskusních fórech,
2. virtuální portály provozované jednou osobou nebo skupinou osob,
3. on-line tržiště zprostředkovávající kontakt mezi kupujícími a prodávajícími, jejichž provozovatelé však (nutně) sami nic neprodávají.

S prvním typem prodeje se častěji setkáme na darknetu nebo dalších stránkách s omezeným přístupem, zatímco virtuální portály a tržiště nabízející psychoaktivní látky lze najít na otevřených i anonymních sítích.

3/1/1 Veřejný internet

Drogy

Nelegální drogy bývají nabízeny k prodeji v rámci určitých online tržišť provozovaných často z Číny nebo Indie. Například na stránkách Tradett.com se prodává téměř cokoli, včetně drog, prekurzorů k jejich výrobě i nových psychoaktivních látek, které formálně nespádají mezi kontrolované substance.

Prodejci často slibují „diskrétní dodání“, přičemž v reakci na zaslaný e-mail nebo vyplnění kontaktního formuláře pouze sdělí platební a dodací podmínky.

Prekurzory drog

Prekurzory jsou chemické látky používané k výrobě kontrolovaných či nelegálních drog. Tyto chemikálie však mají široké využití v chemickém průmyslu při výrobě nejrůznějších legitimních produktů, plasty počínaje a kosmetikou konče. Většina prekurzorů drog podléhá režimu kontroly ze strany příslušných orgánů.

Chemické přípravky fungující jako prekurzory pro výrobu drog lze najít na těchto virtuálních tržištích, kde se prodávají nelegální návykové látky. Anonymní prodej prostřednictvím internetu je rovněž způsobem jak obejít systém oznámení vyžadovaných před vývozem určitých látek.

Internet navíc poskytuje platformu pro množství prodejních portálů nabízejících semena konopí a potřeby pro jeho pěstování.

Heroin

Basic Information
 Place of Origin: CN
Company Information
 Date Joined: 2011-7-27 9:08:29
 Online Postings: Products (23), Selling Leads (11)
 Country/Territory: United States
 Business Type: **Manufacturer Distributor/Wholesaler Other**
 Number of Employees: **11 - 50 People**
Payment & Shipping Terms
 Price Terms: |
 Minimum Order: 0
 Supply Ability: 0

[Contact Now](#)
Click here to send inquiry

Heroin – www.tradett.com

Pseudoephedrine

FOB Price: [Get Latest Price](#)
 Model Number:
 Update Time: 2011-7-27 9:21:31

[Add to Product Favorites](#) [Contact Supplier](#)
[Share](#) [+](#) [+](#) [+](#) [+](#) [+](#)
[Add to Inquiry Cart](#)

[See larger image: Pseudoephedrine](#)

Pseudoefedrin – www.tradett.com

Order now!
 And receive
20 free seeds
 on every order!

Security and Privacy Guaranteed
 Worldwide Shipping Discrete Packing

Semena konopí – www.amsterdammarijuanaseeds.com

GREAT SAVINGS THIS VALENTINE'S DAY

GET 20% OFF
MDAI PRODUCTS

With Valentines Day round the corner add some sparkling euphoric effects with MDAI to your experiments.

NOT FOR HUMAN CONSUMPTION

MDAI – www.legaliiis.com

Nové psychoaktivní látky

Prodejci nových psychoaktivních látek využívají skuliny v současné legislativě, jakož i rozdíly v klasifikaci látek v jednotlivých zemích. V poslední době se každý rok dostává na trh přibližně 50 nových nekontrolovaných psychoaktivních látek, přičemž legislativa je na tento vývoj schopna reagovat vždy až s určitým zpožděním. Většina nových psychoaktivních látek se prodává přes internet.

EMCDDA referuje o výrazném nárůstu počtu webových stránek, na nichž lze koupit nové psychoaktivní látky. V lednu 2012 bylo evidováno 693 těchto e-shopů, což je více než dvojnásobek oproti lednu 2011 (314 e-shopů) a čtyřnásobek ve srovnání s lednem 2010 (170 e-shopů).

PINEAPPLE EXPRESS

Best Smoking blend

„Legal highs, herbal highs, stimulancia, afrodiziaka a mnohem víc“ – www.herbalhighs.com

[Detaily produktu](#) [Profil společnosti](#)

Nabízíme pseudoefedrin HCL, efedrin HCL, XANAX, OXYCONTIN a další kontrolované chemické přípravky. Máte-li zájem o více informací, kontaktujte nás prosím 24. 7. na HYPERLINK "mailto:davesupply@gmail.com" davesupply@gmail.com. Specializujeme se na za všech okolností diskrétní dodávky realizované různými způsoby. Máme 85% úspěšnost doručení a děláme vše pro to, abychom vás jako zákazníka chránili. Nevěřte všem těm prodejčům, kteří garantují 100% úspěšnost – tu vám nikdy nikdo zaručit nemůže. Neprodleně nás kontaktujte na HYPERLINK "mailto:davesupply@gmail.com" davesupply@gmail.com. Sídlíme v Austrálii a naše produkty odcházejí přímo z jihovýchodní Asie prostřednictvím služeb Fedex a EMS. Disponujeme rozsáhlou sítí a neustále hledáme nové klienty.

Více na ▾

„Specializujeme se na za všech okolností diskrétní dodávky realizované různými způsoby. Máme 85% úspěšnost doručení a děláme vše pro to, abychom vás jako zákazníka chránili.“ Garance služeb poskytovaných prodejcem pseudoefedrinu na www.tradett.com.

Za nákupy v internetových obchodech lze platit bankovním převodem a prostřednictvím služeb Western Union nebo MoneyGram zajišťujících peněžní převody po celém světě. Dodávky se pak realizují prostřednictvím kurýrních služeb s celosvětovou působností.

Léčivé přípravky pouze na lékařský předpis

Množství léků prodávaných prostřednictvím internetu neustále narůstá. Například ve Spojených státech je míra neindikovaného užívání léků na předpis vyšší, než je tomu v případě užívání většiny látek podléhajících režimu kontroly.

Mnohé z on-line lékáren neoprávněně prodávají i kontrolované látky, ať už se jedná o léčiva výhradně na lékařský předpis nebo přípravky, které jsou v mnoha zemích nelegální. Podle odhadů Světové zdravotnické organizace jsou léčiva nabízená na těchto stránkách z 50 % padělky, jejichž užívání působí závažná zdravotní rizika. Rada Evropy v roce 2011 vypracovala návrh úmluvy, která je vůbec prvním závazným mezinárodním nástrojem v oblasti trestního práva ve vztahu k padělání léčivých přípravků a podobných trestných činů představujících hrozbu pro veřejné zdraví.

Od roku 2008 uskutečňuje INTERPOL v rámci Operace Pangea akce zaměřené na boj proti nelegálním internetovým lékárnám. Výsledkem poslední fáze operace, Pangea V, realizované v období od 25. září do 2. října 2012 bylo zrušení více než 18 000 nelegálních on-line lékáren. V rámci této akce, do níž byly zapojeny policejní, celní a kontrolní orgány ze stovky zemí, byly navíc zabaveny farmaceutické přípravky v hodnotě 10,5 milionu amerických dolarů.

4-Methylmethcathinone - 4-MMC - MMCAT - MCAT - Plant Feeder
GUARANTEED SAME DAY DISPATCH!

Research compounds are supplied strictly for research and botanical use only and not for human consumption - You must agree to our Terms and Conditions before purchasing these products

We ship worldwide!

Please contact us:
sales@slyplants.com

„Ať se zahrada zelená“ – prodej mefedronu na slyplants.com

3/1/2 Anonymní síť

Internet obsahuje několik dílčích sítí sestávajících z uzlů provozovaných na dobrovolnické bázi. Tato studie se zaměřuje na nejoblíbenější z těchto systémů, tzv. „cibulový směrovač“, Tor (The Onion Router). Mezi další známé anonymní sítě patří I2P a Freenet.

Tor umožňuje maskovat identitu a působiště jeho uživatelů, administrátorů i serverů, v důsledku čehož jsou veškerá komunikace a transakce realizované v rámci této sítě v podstatě anonymní a nevysledovatelné. Tor se sice používá k mnoha hodnotným a legitimním účelům, ale slouží také jako platforma pro virtuální černý trh s drogami, zbraněmi a dětskou pornografií. Nabízí rovněž různá fóra využívaná k plánování trestné činnosti a teroristických aktivit.

Vývoj technologií umožňujících provoz sítě Tor začal v roce 1995 v rámci projektu amerického námořnictva, jehož cílem bylo zlepšit zabezpečení komunikačních sítí. Od roku 2004 se na jeho dalším vývoji pracuje v rámci „open source“ projektu financovaného organizací Electronic Frontier Foundation (EFF). Smyslem projektu Tor (www.torproject.org) je *bránit (uživatele internetu) před způsobem dohledu nad provozem sítí známým jako analýza datových toků, který je hrozbou pro svobodu a soukromí jednotlivce, důvěrnou povahu podnikatelských aktivit a vztahů i bezpečnost států.*

Přístup na síť Tor lze získat prostřednictvím speciálního softwaru označovaného jako *Tor Browser Bundle*, nebo také *Tor klient*, který si lze volně opatřit na různých webových stránkách, včetně

stránek projektu Tor. Každý, kdo má na svém počítači spuštěn program *Tor klient*, může tento software nakonfigurovat tak, aby fungoval jako jeden z uzlových bodů sítě Tor. „Klienti Toru“ tvoří virtuální okruhy sestávající ze dvou nebo více uzlů této sítě, které předávají příchozí data dalších klientů koncovému serveru. Před přenosem pomocí sítě Tor jsou data několikrát zašifrována, takže původní data má k dispozici pouze výstupní, poslední uzel na trase. Nízká rychlost připojení a potřeba na instalování *Tor klienta* jsou faktory, které v současnosti limitují využívání sítě Tor ve větším měřítku.

Tržiště na darknetu

Na darknetu se běžně vyskytují všechny tři formy prodeje drog – prostřednictvím jednotlivců, prodejních portálů a tržišť. Tato část se zaměřuje konkrétně na virtuální tržiště, neboť právě ta se vyznačují určitými prvky, které si zasluhují větší pozornost:

- jsou vpravdě globální z hlediska nabídky i poptávky,
- objemy prodeje jsou zde podle všeho vyšší než u ostatních typů,
- jsou založeny na sofistikovanějších obchodních modelech a technologiích,
- formy intervencí zaměřené proti tržištím se dají alespoň zčásti platnit také na jiné typy prodeje.

Darknet poskytuje prostor několika on-line tržištím, kde lze koupit drogy i další nelegální zboží. Nejznámější z nich je Silk Road, jehož podrobnější popis nabízí následující kazuistika. Mezi další známá tržiště patří Black Market Reloaded a General Store. Typické rysy tržišť na darknetu:

- zaměření na nelegální látky,
 - skrytá identita a působíště kupujících, prodávajících a provozovatelů tržiště, jakož i tržiště samého,
 - kombinace různých webových technologií a služeb (anonymizační síť Tor, rozhraní tržiště, virtuální měna, silná kryptografie soukromé komunikace apod.) do jedné operační jednotky,
 - bitcoiny jako způsob placení,
 - dodávky po celém světě prostřednictvím poštovních a kurýrních služeb,
 - systémem hodnocení prodejců ze strany uživatelů.
- Na tržištích v rámci darknetu se kromě všech druhů drog

obvykle prodávají také zbraně, padělky a jiné zboží a služby, včetně hackingu.

Národně orientované stránky na darknetu

Vedle globálních tržišť existují na darknetu rovněž stránky, které slouží uživatelům z určité země v jejich rodném jazyce. Příkladem takových webů jsou ruské stránky RAMP: Russian Anonymous Marketplace (<http://ramp2bombkadwvgz.onion>, přístup jen s balíčkem Tor browser bundle) a Shop of Magic Products (<http://ovamadmardumardi66b.onion>) nebo finský imageboard Thorlauta (<http://zqiirytam276uogb.onion>). Také diskusní vývěska na stránce Black Market Reloaded obsahuje několik sekcí pro různé národnosti.

Kazuistika: Silk Road

Silk Road je největší a technicky nejvyspělejší a nejnámější tržiště s drogami na darknetu, které nám může být zdrojem mnoha užitečných informací o fungování a vývoji digitálních drogových trhů.

Úvod

Silk Road se často označuje za e-Bay nebo Amazon ve světě drog. Jeho adresa v síti Tor je <http://silkroadvb5piz3r.onion>. Přístup na tyto stránky je možný jen po nainstalování tzv. Tor klienta. Stránky jsou v provozu od února 2011 a velké pozornosti se těší zejména v USA a Austrálii.

Do povědomí veřejnosti se Silk Road dostal na základě článku uveřejněného na newyorském blogu Gawker v červnu 2011. Po jeho přečtení vyzvali senátoři Charles Schumer a Joe Manchin amerického ministra spravedlnosti Erica Holdera, aby „podnikl okamžité kroky k zrušení sítě Silk Road“. Tento web je nicméně stále v provozu a nabývá na rozsahu. V poslední době se stává terčem kyberútoků, v důsledku čehož své zabezpečení proti takovým útokům zvyšuje.

Provozovatel Silk Road je znám pod přezdívkou Dread Pirate Roberts (DPR). Jeho pravá totožnost není známa. Aktivně se podílí na správě stránek a komunikuje s jejich uživateli. DPR je horlivým zastáncem liberálního anarchismu a zrušení státní regulace.

Fungování

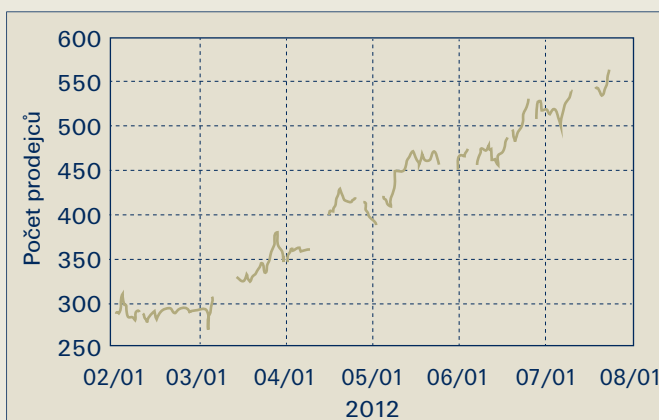
Za nákupy na Silk Road se platí tzv. bitcoiny, nevystopovatelnou peer-to-peer „kryptoměnou“, která představuje formu digitální ekonomiky mimo rámec právních úprav. Bitcoiny lze směňovat za národní měny a naopak prostřednictvím speciálních webových služeb, např. Mt. Gox ([mtgoX.com](http://mtgox.com)). Platby se na Silk Road provádějí prostřednictvím vázaného účtu integrovaného do celého systému, na kterém příslušná částka zůstane až do potvrzení dodávky zboží.

Zboží se doručuje běžnou poštou nebo prostřednictvím kurýrních služeb na adresu uvedenou kupujícím. Zboží se doručuje ve vakuovém balení, které znesnadňuje odhalení obsahu zásilky čichacími psy. Zásilka je často maskována obálkami s hlavičkou reálných nebo fiktivních firem.

Země	%	Země/Region	%
USA	43,83	Celosvětově	49,67
Nehlášeno	16,29	USA	35,15
Velká Británie	10,15	Evropská unie	6,19
Nizozemsko	6,52	Kanada	6,05
Kanada	5,89	Velká Británie	3,66
SRN	4,51	Austrálie	2,87
Austrálie	3,19	Svět bez USA	1,39
Indie	1,23	SRN	1,03
Itálie	1,03	Norsko	0,70
Čína	0,98	Švýcarsko	0,62
Španělsko	0,94	Nový Zéland	0,56
Francie	0,82	Nenahlášeno	0,26

12 zemí, z nichž se nejčastěji vypravují zásilky (levý sloupec), a 12 akceptovaných míst určení, kam zásilky nejčastěji směřují (pravý sloupec)

Vývoj počtu prodejců. Zdroj: Christin, N. (listopad 2012)

Tato virtuální tržnice se vyznačuje propracovaným systémem zpětné vazby, jež slouží k budování důvěry mezi kupujícími a prodávajícími. Zpětná vazba se realizuje vždy po uskutečnění nákupu. Hodnocení prodejců je uživatelům stránek volně k dispozici.

Silk Road má zpracovány příslušné pokyny pro kupující a prodávající, jež se především zaměřují na zachování anonymity a bezpečnosti. Pravidla poskytování služeb přísně zakazují obchodní transakce týkající se zbraní, dětské pornografie, kradeného zboží, nájemných vražd a kradených osobních informací. Nabídka jednotlivých produktů na daných stránkách je pravidelně usměrňována.

Analýza trhu

Podle kvantitativní analýzy provedené dr. Nicholasem Christinem z Carnegie University v roce 2012 zprostředkovává Silk Road kontakt mezi cca 560 prodejci a tisíci zákazníky (podle různých odhadů se jedná o 30 000 až 150 000) z celého světa. Každý měsíc se na tomto virtuálním tržišti zaregistruje přibližně 50 nových prodejců.

Roční objem transakcí se odhaduje na 15 milionů amerických dolarů, nepočítaje obchody uskutečněné v rámci neveřejných, tzv. neviditelných nabídek Provozovatel(é) stránek inkasují ročně na provizích cca 1,1 milionu USD. V rozhovoru poskytnutém k této studii dr. Christin uvedl, že od července 2012, kdy byl ukončen sběr příslušných dat, se tyto webové stránky „dost rozrostly“.

Otázky zabezpečení

IP adresy a následně fyzické místo působiště prodávajících, kupujících a webového serveru, jakož i místo uskutečňování jednotlivých transakcí jsou chráněny anonymizací a kryptografií zajišťovanou sítí Tor. Po vstupu na stránky systém vyžaduje přihlášení pomocí uživatelského jména a hesla.

Součástí stránek je „neviditelná nabídka“ produktů, která se nezobrazuje v rámci standardního obsahu Silk Road a na kterou stránka ani neodkazuje žádným linkem. Přístup k ní je možný jen přímo prostřednictvím konkrétních URL adres. Tyto skryté nabídky zboží využívají kupující a prodávající, kteří již mezi sebou navázali obchodní vztah. Informace o obsahu neviditelných portálů či objemu prodeje, který se jejich prostřednictvím uskuteční, nejsou k dispozici.

Informace o dodací adrese je prodejci poskytnuta ve formě sdělení zašifrovaného pomocí programu PGP, které je následně z databáze Silk Road vymazáno.

Příchozí platby v bitcoinech se v zájmu dosažení maximální anonymizace provedou přes několik fiktivních prostředníků „tumbler“. Web využívá systém povinných vázaných účtů, který má zabránit podvodům a zároveň sloužit jako pojistka proti krátkodobým výkyvům hodnoty bitcoinu.

Technická platforma webu se neustále zdokonaluje a zvyšuje své zabezpečení a Dread Pirate Roberts také otevřeně deklaruje svou jistotu ohledně dobrého zajištění Silk Road před snahou policejních a bezpečnostních složek o rozkrytí datových toků realizovaných v rámci celého systému.

3/2 Nové způsoby plateb

Internet umožňuje rozvoj nových typů platebních metod, jež se rovněž využívají k úhradě on-line nákupů drog. Některé z nich (např. PayPal) se uplatňují v rámci stávajících ekonomických systémů, jiné však fungují nezávisle na národních měnách a centrálních bankách a stávají se tak svěbytnými virtuálním oběživem (známým rovněž jako elektronické peníze). Virtuální měny mohou být vázány na národní měny nebo kryty zlatem (např. Webmoney, eGolder nebo Pecunix), ale některé mají volně plovoucí kurz (např. bitcoin).

Některé z těchto nových platebních systémů provozují soukromé společnosti, jiné fungují jako měny na bázi peer-to-peer, kdy jsou jednotlivé transakce realizovány přímo mezi dvěma jednotlivci bez jakéhokoli prostředníka. Legální možnosti využívání virtuálních měn jsou stále dosti omezené. Často se používají z důvodu větší jistoty zachování jejich hodnoty (u oběživa krytého zlatem) nebo zajištění anonymity (peer-to-peer systémy).

K platbě za nákup drog se rovněž používají „tradiční“, nevirtuální způsoby převodů peněz, např. prostřednictvím služby Western Union nebo MoneyGram.

Kazuistika: bitcoin

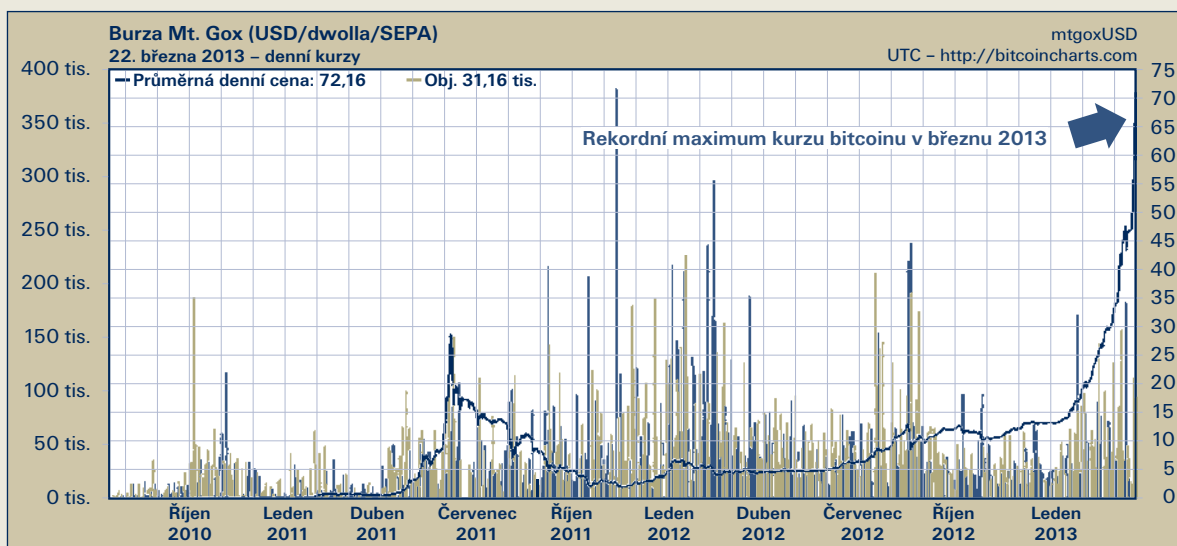

Z nových platebních způsobů stojí z různých důvodů za pozornost zejména bitcoin (BTC). Za prvé, jednalo se o poslední chybějící článek v procesu zajištění úplné anonymity při nakupování na darknetu. Za druhé, toto platidlo se hojně využívá v rámci digitálních drogových trhů. Za třetí, jde o ideologický projekt, jehož cílem je vytvořit měnu a potažmo virtuální ekonomiku, která bude osvobozena od jakékoli kontroly ze strany státu či jiných institucí. Na www.bitcoin.org se uvádí, že *bitcoin je experimentální nová digitální měna, jež umožňuje okamžité provedení platby ve prospěch kohokoli kdekoli na světě. Bitcoin fungují na bázi peer-to-peer technologie, což je činí nezávislými na jakékoli centrální autoritě: správa transakcí a vydávání peněz se provádí na základě kolektivní spolupráce členů sítě. Bitcoin je rovněž název otevřeného („open source“) softwaru, díky němuž je možné tuto měnu používat.*

Systém bitcoinů spustil v roce 2009 jeho zakladatel, známý pod pseudonymem Satoshi Nakamoto. Jedná se výlučně o on-line měnu, která skýtá možnost nevysledovatelných transakcí, pakliže držitel „peněženky“ s bitcoiny (tvořené náhodnou řadou číslic a znaků) důsledně dbá všech zásad bezpečnosti. Prostřednictvím specializovaných služeb, např. MtGox (www.mtgox.com), lze bitcoiny směňovat za hlavní světové měny.

Bitcoin nemá pevně stanovený kurz, a jeho hodnota je tudíž pohyblivá. Směnný kurz bitcoinu již zaznamenal za dobu své existence značné výkyvy, přičemž v době vzniku tohoto materiálu vykazoval zrovna rekordní maxima. Množství bitcoinů postupně stále pomalejším tempem narůstá na základě složitého matematického procesu označovaného jako „minérství“, dokud nedosáhne 21 milionů, což je maximální možný počet bitcoinů. Celkové množství bitcoinů v době vzniku této zprávy bylo 10 914 000, z čehož plyne, že celkový objem bitcoinové ekonomiky činí přibližně 400 milionů eur (při kurzu cca 37,7 eur za BTC, který je výsledkem prudkého nárůstu, ke kterému došlo za posledních 6 měsíců). Objem obrátu v rámci Silk Road odpovídá přibližně 4,5 % celkového množství BTC směněných prostřednictvím různých služeb.

Jedno z možných opatření proti obchodování s nelegálním zbožím na darknetu spočívá právě v útocích na bitcoinovou ekonomiku.

Vývoj kurzu bitcoinu proti americkému dolaru od července 2010 do března 2013. Zdroj: bitcoincharts.com/charts/ (CC BY-SA 3.0)

3/3 Přehled stávajících aktivit

V rámci této studie byl rovněž zpracován přehled stávajících aktivit ve vztahu k drogovým trhům na darknetu. V tomto přehledu figuruje řada mezinárodních organizací, jakož i australské, rakouské, finské, nizozemské, britské a americké národní orgány působící v oblasti vymáhání práva. Informace byly získávány z webových stránek a tištěných publikací těchto organizací, jakož i z jejich tiskových prohlášení a článků uveřejněných v médiích. Dále byly pro účely této analýzy také uskutečněny rozhovory s několika odborníky z akademického prostředí i z praxe.

Z této analýzy vyplynulo, že policejní a bezpečnostní orgány jednotlivých států jsou s daným jevem obeznámeny a některé z nich již aktuálně vyšetřují případy týkající se obchodních transakcí, jež byly uskutečněny na anonymních virtuálních tržištích. V Nizozemsku v tomto směru policie zpracovává pro ministerstvo spravedlnosti oficiální podklady s návrhem doporučených opatření. Daný jev byl rovněž zaznamenán některými mezinárodními organizacemi, nicméně není jimi vnímán jako priorita. Podrobněji se touto otázkou hodlá zabývat EMCDDA.

Policejní orgány, které byly pro účely studie dotazovány, se v souvislosti s vyšetřováním aktivit okolo internetových drogových trhů zmiňovaly o několika překážkách:

- O této problematice není k dispozici dostatek informací a není s ní mnoho zkušeností.
- Chybí odborná kvalifikace a vzdělávání ve vztahu k této problematice. Schopnost pátrat po trestné činnosti páchané v rámci darknetu závisí na osobní iniciativě a odhodlání jednotlivých vyšetřovatelů se těmito otázkami zabývat.
- V některých případech se odborné kapacity zaměřené na kyberkriminalitu soustředí ve specializovaných útvech, nicméně vyšetřování drogových deliktů probíhá na komunální úrovni, aniž by mezi oběma úrovněmi probíhala dostatečná výměna informací.
- Prostředky na potírání kyberkriminality jsou omezené a často jsou spíše věnovány na případy vyšší politické priority, jakými jsou dětská pornografie nebo terorismus.
- Zdá se, že za současné situace neexistuje způsob jak prolomit anonymizační a šifrovací technologie uplatňované v rámci darknetu.

Vlivem nových praktik souvisejících s působením anonymních virtuálních tržišť se orgány celní služby stále více setkávají se zásilkami obsahujícími nelegální látky, často opatřené vakuovým balením. Pachatelé dávají přednost běžné poště, neboť obsahy poštovních zásilek nemusejí být předem hlášeny celníci. Bylo zjištěno, že v Evropě je uzlovým bodem takových nelegálních zásilek Nizozemsko, což přivedlo novozélandské celní orgány k rozhodnutí veškeré poštovní zásilky z Nizozemska skenovat a australské celnice zase zpřísnily monitoring zásilek z této země.

4 ANALÝZA MOŽNÝCH INTERVENČNÍCH BODŮ

Následující intervence vycházejí z logiky obchodní činnosti provozované v rámci Silk Road. Názorné zpracování procesní analýzy najdete na straně 14.

Intervenční bod 1: Prevence obecného rozšíření praxe nakupování drog přes internet

Opatření 1: Eliminace zbytečné publicity

Ve Spojených státech a Austrálii se Silk Road dostává značné pozornosti ze strany veřejnosti, v důsledku čehož počet jeho uživatelů prudce roste. Z hlediska komunikační strategie je doporučován spíše reaktivní než proaktivní přístup. Pro případ možných kontaktů s médii je třeba mít připraveny metodické pokyny obsahující základní informace o vhodné strategii.

Opatření 2: Před veřejností tyto praktiky popisovat jako nezákonné a okrajové aktivity a současně zdůrazňovat jejich rizikovitost

Nakupování on-line zvyšuje dostupnost drog tím, že se celý tento trh dostává k lidem až domů nebo kamkoli jinam, kde je možné se připojit k anonymním sítím. Uživatelé návykových látek si své drogy stejně nějak seženou; při prodeji přes internet je to jen o něco snazší, bezpečnější a praktičtější. U lidí, kteří drogy neužívají, mohou však internetové virtuální trhy snížit práh, který je dělí od toho, aby drogy vyzkoušeli a začali užívat. V rámci jakékoli komunikace s veřejností na téma kupování a prodávání drog přes internet by se mělo zdůrazňovat, že takové aktivity jsou:

- okrajové a protizákonné,
- organizovány kriminálními skupinami, kterým z nich současně plyne prospěch (zatímco mnoha druhým lidem často způsobují újmu),
- představují hrozbu pro lidské zdraví (nikdy nevíte, co vlastně dostáváte),
- a přestože virtuální tržiště jsou jako taková anonymní, pohyb zásilek je monitorován policejními a bezpečnostními službami.

Opatření 3: Vysvětlovat související rizika osobám přihlášeným na webu Silk Road

V rámci Silk Road funguje rušné komunitní fórum. Mnozí z těch, kdo se na stránky přihlásili za účelem nákupu drog, velmi často nahlédnou také do tohoto fóra. Nabízí se tak možnost aktivní role nějakého nezávislého subjektu s garantovanou odborností a jasně deklarovaným působením v oblasti opatření zaměřených na minimalizaci rizik souvisejících s užíváním drog (například nějaká NNO), který by mohl prostřednictvím tohoto fóra poskytovat fundované informace o souvisejících rizicích, jakož i o způsobech, jak těmto negativním dopadům předcházet. Zásadní význam bude mít v tomto ohledu přijatelnost takových aktivit pro administrátory stránek, jakož i pro samotnou komunitu jejich uživatelů. Informace o reálných rizicích mohou některé potenciální kupce odradit. Uživatelé drog mají často o jednotlivých návykových látkách a jejich užívání rozsáhlé znalosti, takže každá organizace realizující takové intervence musí vykazovat vysokou míru profesionality.

Intervenční bod 2: Zamezení využívání anonymizačních technologií

Technicky je tato intervence jen stěží realizovatelná, protože technologie sítě Tor je vyvíjena a distribuována jako svobodný otevřený software. Například čínský firewall je sice schopen do určité míry omezit komunikaci mezi jednotlivými uzly Toru, ale vývojáři Toru nacházejí neustále nové způsoby, jak zabránit tomu, aby byl tento firewall schopen odlišit přenosy dat uskutečňované v rámci sítě Tor od jiných datových toků. Jiný možný přístup představuje kriminalizace užívání anonymizačních technologií. Takový krok by byl vnímán jako výrazný zásah do svobody projevu a ochrany soukromí, a byl by tak v mnoha zemích politicky nepřijatelný. Případné úvahy na toto téma by měly být předmětem politických debat na vrcholné úrovni, kdy by se rizika představovaná anonymními sítěmi (nejen ve vztahu k drogám) musela zvažovat ve světle jejich pozitiv. Jakýkoli stát, který by uzákonil takovou právní úpravu, by musel disponovat potřebnými prostředky k jejímu prosazování. Taková politika může mít navíc nepředvídatelné negativní dopady. Ať už máme na taková opatření jakýkoli názor, jedná se o problematiku obecnější povahy, která by měla být řešena v rámci úmluvy Rady Evropy o kyberkriminalitě, jakož i politiky Rady Evropy v oblasti správy internetu.

Intervenční bod 3: Zásahy do bitcoinové ekonomiky

K placení za drogy zakoupené prostřednictvím internetových tržišť se stále více používá virtuální měna známá jako bitcoiny. Bitcoinová ekonomika vykazuje značné výkyvy a hodnota bitcoinu v minulosti značně kolísala. Silk Road se proti riziku kurzové fluktuace zajišťuje prostřednictvím různých opatření, takže jakékoli útoky na tuto měnu jsou nejen drahé, ale hlavně se míjejí účinkem.

Za pokus by však mohly stát snahy o identifikaci osob, které realizují největší směny bitcoinů v rámci specializovaných služeb, jako např. MtGox. V zemích, kde tyto bitcoinové směnární působí, nebude zřejmě možné takové činnosti vyvíjet bez souhlasu soudu a také jejich praktická proveditelnost může být obtížná. Byl zaznamenán pokus ze strany bitcoinové komunity vystopovat „peněženku“ obsahující více než 500 000 bitcoinů, která údajně patřila někomu spojenému se Silk Road. Tento pokus byl úspěšný: bitcoiny beze stopy zmizely, přičemž totožnost držitele příslušné virtuální peněženky nebyla nikdy zjištěna.

Intervenční bod 4: Zajištění lepšího monitoringu poštovních a kurýrních zásilek

Drogy pořízené na on-line tržištích se zákazníkům obvykle dodávají poštou nebo prostřednictvím kurýrních služeb. Důslednější monitoring zásilek může přispět k větší úspěšnosti při záchytech zásilek s nelegálním obsahem, ale může také u zákazníků snížit atraktivitu tohoto způsobu doručování zboží. V několika zemích tato strategie navíc vedla k záchytem zboží a zatčení podezřelých osob. Jako možné dílčí řešení se nabízí jednodušší postup, lepší organizačně-technické zázemí a výměna informací a příkladů dobré praxe mezi orgány celní správy a zásilkovými službami.

Intervenční bod 5: Přímá účast a shromažďování informací

Přímá účast v rámci Silk Road může sledovat různé cíle a realizovat se různými způsoby.

Opatření 1: Sběr informací a rozšiřování poznatků

Internetové drogové trhy jsou stále relativně novým jevem, přinejmenším v jejich stávajícím rozsahu. Jakékoli nové poznatky o způsobu fungování a struktuře stávajících internetových drogových trhů, jakož i průběžné sledování posledních trendů a výskytu nových psychoaktivních látek lze dobře využít při realizaci jakýchkoli budoucích zásahů proti těmto virtuálním drogovým trhům.

Opatření 2: Účast policie

Komunita uživatelů Silk Road je hodně paranoidní. Viditelný zájem orgánů bdících nad dodržováním zákonů by mohl udržovat členy této komunity v pozoru a nové zájemce odrazovat od nákupu drog. Americký Národní úřad pro kontrolu obchodu s drogami sice připustil své angažmá v rámci Silk Road, ale žádné bližší informace o těchto aktivitách nesdělil. Otázkou je, zda jsou tajné operace lepší řešení než aktivní účast celé společnosti.

Opatření 3: Intervence v oblasti minimalizace rizik

Uživatelé Silk Road diskutují o rizicích a o možnostech jejich minimalizace na svém komunitním fóru. Jako smysluplná forma prevence rizik a navazování kontaktu s internetovou komunitou se jeví aktivní účast odborníků popsaná v opatření 3 v oddíle „Intervenční bod 1“.

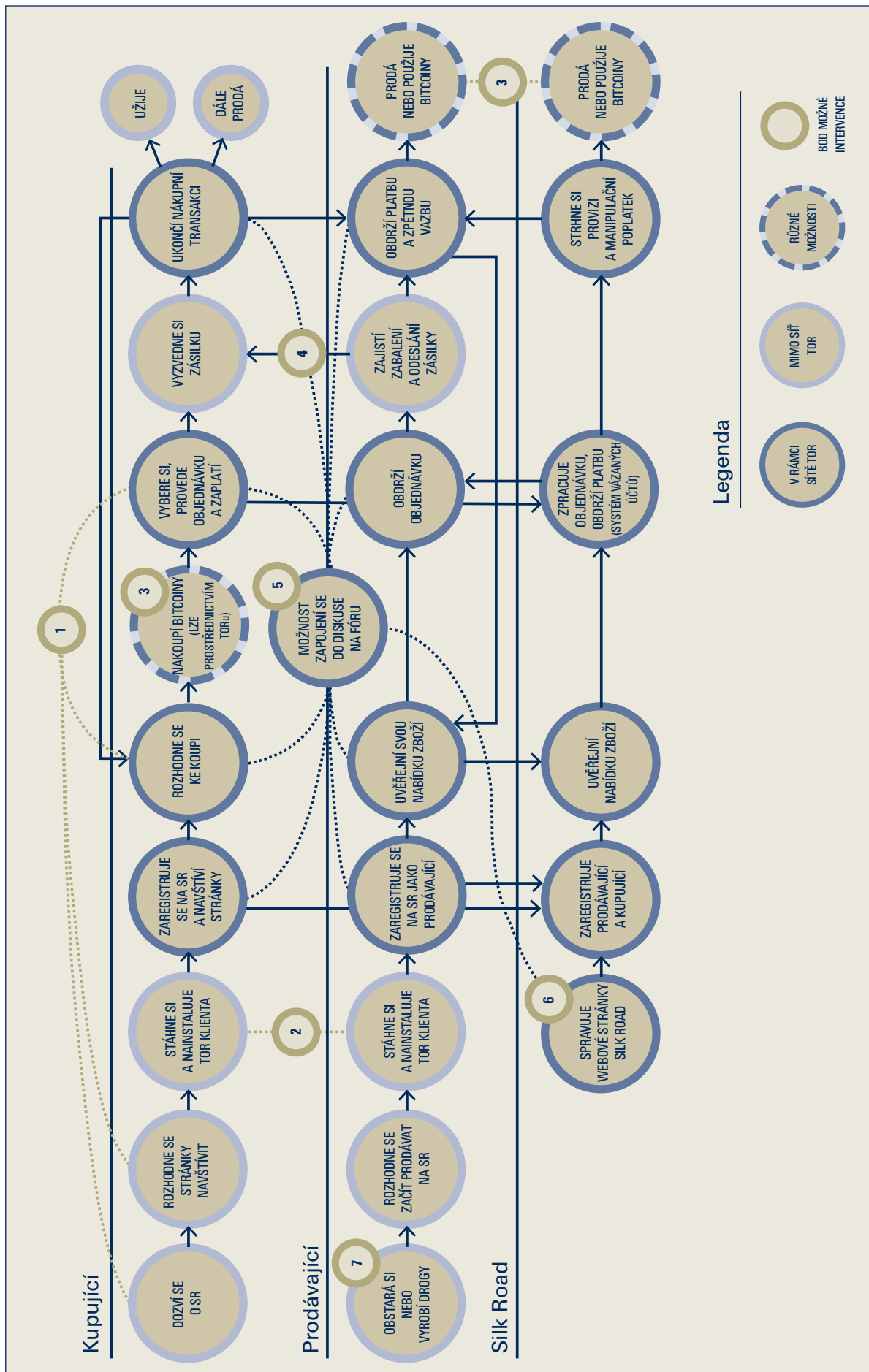
Intervenční bod 6: Útoky na infrastrukturu Silk Road

Síť Tor je poměrně odolná proti různým formám útoku a na jejím zabezpečení proti nejrozdůrnějším hrozbám se neustále pracuje. Také obranné systémy Silk Road jsou průběžně zdokonalovány, zejména poté, co byly proti tomuto webu zaznamenány koncem roku 2012 dva útoky. Tato služba údajně nebyla doposud kompromitována, přestože o její „shození“ se mnozí snaží. Vzhledem k tomu, že celý tento systém byl vybudován tak, aby odolával útokům, nebude mít tento přístup velkou šanci na úspěch, aniž budou příslušní agenti disponovat nejnávýspějšími technickými prostředky.

Intervenční bod 7: Identifikace internetových distributorů na základě pátrání probíhajícího v reálném světě

Přestože internetoví distributoři si jsou při prodeji drog na darknetu schopni zachovat svou anonymitu, pořizování či výroba drog musí probíhat stejným způsobem jako při tradičním obchodování s drogami. Při stopování internetových distributorů tak může pomoci kombinování informací vycházejících ze standardních postupů při vyšetřování drogové kriminality s informacemi získanými z virtuálních tržišť (země původu a další stopy) a na základě případných testovacích nákupů (poštovní razítko, balení, otisky prstů, apod.). Lepší informovanost o problematice, jakož i určování a šíření příkladů dobré praxe se v rukou policistů mohou stát nástrojem úspěšného boje s internetovými distributory.

Nakupování drog na Silk Road – procesní analýza

Intervenční bod 8: Budování expertních kapacit zaměřujících se na daný jev (není obsaženo v procesním schématu)

Různí odborníci a akademičtí pracovníci disponují doposud jen omezenými a kusými vědomostmi o nových modelech internetových trhů s drogami. Je třeba, aby byly dosavadní poznatky a osvědčené postupy ve vztahu k nabídce (celní správa a policie), poptávce a minimalizaci rizik popsány, uceleny, systematizovány a dále šířeny.

Intervenční bod 9: Upozorňování na závažnost problému a prosazování jeho řešení (není obsaženo v procesním schématu)

Evropští odborníci a nositelé rozhodovacích pravomocí si do značné míry nejsou doposud vědomi, že v rámci darknetu vzniká nový anonymní černý trh. Přestože jeho rozsah není prozatím velký, jedná se o rostoucí trend, který mění způsob prodeje drog. Darknet navíc nenabízí distribuční kanály jen pro drogy, ale také pro další nelegální a nežádoucí produkty, služby a informace. V kontextu možných intervencí by proto mělo být prioritou rozšířit agendu kyberkriminality o problematiku prodeje drog prostřednictvím internetu a zvyšovat informovanost příslušných pracovníků o tomto jevu.

ZÁVĚRY A DOPORUČENÍ

Kyberkriminalita a on-line obchodování s drogami vykazují rostoucí trend. Současný vývoj v oblasti webových technologií umožnil vznik nových, zcela anonymních tržišť s drogami. Přestože je obchodování na těchto tržištích v rámci darknetu volně otevřené veřejnosti, složky zodpovědné za prosazování zákonů nad nimi nemají žádnou kontrolu, což v jejich řadách působí zmatek a rozčarování. V několika zemích jsou si již příslušné orgány vědomy tohoto nového jevu a hledají způsoby, jak proti němu zasáhnout. Boj proti drogovému trhu na darknetu se neobejde bez společného úsilí o vybudování odborných kapacit připravených k realizaci příslušných opatření.

Doporučení 1: Vybudovat mezinárodní síť sloužící k výměně poznatků a zvyšování odborných předpokladů

Obchodování s drogami na internetu je celosvětovým jevem, jehož řešení si žádá koordinovaný mezinárodní postup. Vzhledem k tomu, že současné poznatky o anonymních drogových trzích jsou dosti omezené a kusé, jako východisko lze doporučit vytvoření souboru dosavadních poznatků a příkladů dobré praxe z různých zemí a zavedení způsobů šíření těchto poznatků mezi pracovníky zodpovědnými za tuto agendu. Vhodný nástroj ke shromažďování i šíření poznatků představují různé mezinárodní profesní sítě. Na národní úrovni musejí mít pracovníci na všech

stupních struktury velení k dispozici relevantní a praktické informace.

V současnosti je vedeno několik vyšetřování proti dodavatelům operujícím na tržištích v rámci darknetu, která jsou zdroji cenných informací o způsobu provozování obchodu s drogami na této anonymizační síti. Některé policejní organizace dokonce dokumentují svá zjištění pro účely jejich širšího využití. Technologické, ekonomické a sociální aspekty tržišť na darknetu se v rostoucí míře stávají předmětem zájmu nové oblasti výzkumu. Užitečné informace o komunitách návštěvníků těchto virtuálních tržišť mohou také poskytnout některé preventivně zaměřené organizace působící v rámci darknetu.

Doporučení 2: Uplatňovat různé strategie

Ve vztahu k darknetu se doporučuje uplatňovat strategie zaměřené na snižování nabídky drog a rizik souvisejících s jejich užíváním. V důsledku anonymity, kterou darknet skýtá, se dá přímé omezování nabídky drog provádět jen obtížně, nicméně na základě zajištění lepšího monitoringu poštovních zásilek a lepší obeznamování se způsobem fungování darknetu jako paralelního distribučního kanálu mohou policejní a bezpečnostní složky lépe omezovat distribuci drog prostřednictvím anonymních tržišť.

Z hlediska minimalizace rizik nabízí darknet zajímavou možnost interakce s lidmi, kteří užívají nebo zkoušejí různé druhy psychoaktivních látek. Touto cestou lze jednak realizovat intervence zaměřené na minimalizaci rizik, ale také se o nich něco dozvědět. V rámci studie nebyla zjištěna existence žádných terapeutických služeb na darknetu, byť by byl v tomto ohledu přirozeným prostředím pro poskytování či inzerování takových služeb.

Pokud má být implementována nějaká strategie zaměřená na snižování poptávky, pak se bude jednat o omezování nabídky sekundárního a terciárního typu, neboť osoby, které se v rámci virtuálních tržišť pohybují, již drogy užívají nebo o tom alespoň vážně uvažují. Darknet je z hlediska snižování poptávky velmi náročným prostředím, neboť osoby, s nimiž je zde navazován kontakt, budou mít většinou k drogám velmi kladný postoj.

Doporučení 3: Navázat funkční vztah s poskytovateli různých služeb

Obchodování s drogami na internetu je odvislé od množství legálních služeb, ať už veřejnoprávních nebo soukromých, kterým jde stejně jako orgánům činným v trestním řízení a pracovníkům v oblasti protidrogové prevence o eliminaci distribuce nelegálních látek. Mezi tyto služby patří poskytovatelé internetových služeb, poštovní a kurýrní služby, jakož i on-line směnárny poskytující bitcoiny. V zájmu účinnosti a udržitelnosti jakékoli intervence doporučujeme s těmito organizacemi navázat spolupráci.

Na mezinárodní úrovni lze mezi potenciální partnery zařadit Světovou poštovní unii, Mezinárodní telekomunikační unii, Sdružení evropských provozovatelů telekomunikačních sítí a další organizace.

Oznámení NMS a zajímavé odkazy

- Veškeré publikace vydané Národním monitorovacím střediskem pro drogy a drogové závislosti včetně všech čísel Zaostřeno na drogy jsou v elektronické podobě ke stažení na <http://www.drogy-info.cz/index.php/publikace>. Případné objednávky tištěných publikací zasílejte na email: grygarova.marketa@vlada.cz.
- Mapa pomoci: <http://www.drogy-info.cz/index.php/map/> – změny kontaktních údajů zasílejte na email: grygarova.marketa@vlada.cz.
- Kalendář akcí: <http://www.drogy-info.cz/index.php/calendar/> – informace o vzdělávacích akcích a seminářích v adiktologii nebo zajímavých pro obor adiktologie, které je možno v kalendáři zveřejnit, zasílejte na email: grygarova.marketa@vlada.cz.
- Informace o celoživotním vzdělávání v oboru adiktologie jsou dostupné na <http://www.adiktolog.cz/>.
- Reedice projektu „Když musíš, tak musíš“: dvd s 6 dokumentárními filmy o drogách – objednávky zasílejte na email: grygarova.marketa@vlada.cz.

- Aplikace UniData a PrevData k evidenci klientů a intervencí v drogových službách včetně uživatelské podpory: <http://www.drogovesluzby.cz/>
- Monitoring médií na drogy-info.cz: <http://www.drogy-info.cz/index.php/info/monitor>
- Internetová stránka Evropského monitorovacího centra pro drogy a drogovou závislost: <http://www.emcdda.europa.eu/>.
- Přehled vzdělávání v rámci Společnosti pro návykové nemoci České lékařské společnosti Jana Evangelisty Purkyně: <http://snnels.cz/purkynky/purkynky-v-roce-2014/>.
- Ve dnech 27. 4. 2014–1. 5. 2014 se koná AT Konference 2014: <http://www.at-konference.cz/>.
- Zahraniční konference např. na téma nové psychoaktivní látky <http://www.novelpsychoactivesubstances.eu/>, harm reduction <http://www.harmreduction.ch/>, letní škola – nelegální drogy v Evropě <http://www.drugsummerschool.cies.iscte-iul.pt/np4/home>.

Český překlad tohoto dokumentu je publikován se svolením Pompidou group a je plnou zodpovědností překladatele.

Původní dokument Drug related cybercrime and associated use of the Internet. Overview, analysis and possible actions by the Pompidou Group viz

[http://www.coe.int/T/DG3/Pompidou/Source/Documents/P-PG-\(2013\)4Cybercrime-internet.pdf](http://www.coe.int/T/DG3/Pompidou/Source/Documents/P-PG-(2013)4Cybercrime-internet.pdf)

Zaostřeno na drogy

Vydává ■ Úřad vlády České republiky
nábřeží E. Beneše 4, 118 01 Praha 1
IČO 00006599

Adresa redakce ■ nábřeží Edvarda Beneše, Praha 1, tel. 224 002 111

Odpovědný redaktor ■ Mgr. Lucie Grolmusová

Autor tohoto čísla ■ Pompidou Group, Rada Evropy

Překlad z angličtiny ■ Mgr. Jiří Bareš

Toto číslo vyšlo 15. 4. 2014. Vychází nejméně 6x ročně.
Evidenční číslo Ministerstva kultury ČR: MK ČR E 14088.

ISSN 1214-1089

Neprodejně. Distribuci zajišťuje vydavatel.

© Úřad vlády České republiky, 2014

Toto číslo Zaostřeno na drogy připravilo Národní monitorovací středisko pro drogy a drogové závislosti.

Editor tohoto čísla: Mgr. Lucie Grolmusová